

Серов Роман Ігорович

«Інформаційний реверс» інтерпретацій політичної реальності в українсько-французькому дискурсі

УДК 327(477:44):32:316.776:070
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2026-1.25>

Стаття поширюється на умовах відкритої ліцензії CC BY 4.0

Серов Роман Ігорович
аспірант кафедри політології
Одеського національного університету
імені І. І. Мечнікова
вул. Французький бульвар, 24/26,
Одеса, Україна
ORCID: 0000-0001-9146-1264

Стаття присвячена емпіричному дослідженню феномену «інформаційного реверсу» як повторного виникнення та переосмислення інтерпретацій політичної реальності. На основі діахронічного дискурс-аналізу розглянуто еволюцію медійних та політичних наративів, що супроводжували ключові події двосторонніх відносин, зокрема питання євроатлантичної інтеграції України, безпекових гарантій та стратегічного партнерства в українсько-французькому співробітництві. Центральним кейсом дослідження обрано дискурс навколо гарантій безпеки для України Будапештського меморандуму 1994 року. Протягом кількох десятиліть цей дискурс зазнавав численних інтерпретаційних трансформацій і набував нового суспільно-політичного звучання. Автор простежує, як зміна історичного контексту, позицій політичних акторів та медійних інтерпретаторів формувала нові смисли, що інколи мали більший резонанс, ніж первинні події. У статті аналізуються погляди українських і французьких політиків, аналітиків та журналістів, а також вплив їхніх оцінок на публічні дебати. Особлива увага приділяється методологічним аспектам використання понять «дискурс» і «дискурсивний аналіз» як дослідницьких категорій. Розгляд теми з використанням підходів діахронічного політичного дискурс-аналізу демонструє, що «інформаційний реверс» неодноразово змінює модифікації ментальних моделей, тобто ідеологічне наповнення політичних наративів у різних верствах суспільства аж до їхнього діалектичного перетворення. Дослідження використовує інструментарій основних і допоміжних методів гуманітарних наук: порівняльно-історичного, структурно-функціонального, системного, феноменологічного тощо. Зроблено висновок про тривалий вплив дискурсу ядерного роззброєння України на сучасні політичні інтерпретації та перспективи його подальшого переходу з актуального інформаційного поля до академічної площини.

Ключові слова: Україна, Будапештський меморандум, інтерпретації, ядерне роззброєння, політична реальність, українсько-французькі відносини, інформаційний реверс, дискурс-аналіз.

Вступ. Дослідження проблеми інтерпретацій політичної реальності в українсько-французькому дискурсі в році незалежності показало, що за цей досить тривалий період інтерпретації низки серйозних політичних подій, що відбулися, неодноразово знову виникали в інформаційному просторі в нових умовах і у нових «прочитаннях». Причому це зворотно-поступальне явище, яке ми називаємо «інформаційним реверсом», іноді мало набагато більший соціальний резонанс і політичні наслідки, ніж під час своєї першої появи.

Підписання Будапештського меморандуму і досить оперативне звільнення території України від ядерної зброї стало явищем всесвітньо-історичного масштабу. Але з часом ця тема раптово повернулася з гострими політичними дискусіями на десятиліття, затухаючи і знову виринаючи у міжнародний інформаційний простір. Це наочний приклад тривалого і змістовного інформаційного реверсу окремого виділеного дискурсу на базовій платформі українсько-французьких відносин. Розглядаючи двостороннє співробітництво України та Франції у зазначений період як базову дискурсивну платформу, можна ще виділити окремі самостійні дискурси з характерними властивостями «інформаційного реверсу». Наприклад: «Наслідки Будапештського меморандуму – політична реальність і пакти гарантій безпеки»; «Українсько-французький діалог про перспективи членства в ЄС

і НАТО»; «Париж: за і проти євроатлантичних прагнень України»; «Дорожні карти українсько-французьких відносин: результати та уроки» тощо. До того ж багаторічна практика двосторонніх відносин нашої країни з ФР вимагає серйозних наукових узагальнень для нової зовнішньополітичної стратегії України.

Мета дослідження. Метою емпіричного дослідження є розкриття змісту категорії «інформаційного реверсу» і потенціалу практичного використання в рішенні завдань науково-аналітичного моніторингу інформаційного простору та інтерпретацій політичної реальності.

Методи дослідження. Розгляд даної теми передбачає використання підходів діахронічного політичного дискурс-аналізу, який в останні десятиліття набуває все ширшого поширення в гуманітарних наукових дослідженнях.

Ці терміни, що увійшли в наукове середовище в ХХ столітті, не мають точного і безперечного визначення і по-різному перекладаються європейськими мовами. Наприклад, дискурс – це текст, розмова або бесіда, лекція тощо. Дискурсивний аналіз (дискурс-аналіз) часто трактується довільно і розширено, змішуючи теоретичні та суто утилітарні підходи.

Ми розглядаємо їх тільки як методологічні, дослідницькі категорії. Значення багатозначних термінів – дискурс, дискурсивний аналіз, дис-

курсивні параметри тощо, набуває чіткої визначеності залежно від галузі або напрямку (базової платформи), обмежень дослідження (зокрема хронологічних), інших необхідних параметрів. Наприклад, якщо мова йде про інтерпретації політичної реальності в українсько-французькому дискурсі в певний період, то термінологія дослідження, його напрямки, зміст та межі не вимагають додаткових тлумачень. Автор використовує також інструментарій основних і допоміжних методів гуманітарних досліджень: порівняльно-історичного, структурно-функціонального, системного, антропологічного, феноменологічного, психологічного та ін.

Слід зазначити, що такі підходи та інструментарій розширюють свободу у виборі та інтерпретації дискурсивних конструктів при обов'язковому дотриманні наукової коректності та об'єктивності.

Результати. У даному випадку в якості предмету аналізу розглянуто один з таких дискурсів, який продемонстрував високий потенціал резонансного «інформаційного реверсу» протягом декількох десятиліть. Це тема ядерного роззброєння та гарантій безпеки для України в Будапештському меморандумі 1994 року з боку ядерних держав – підписантів: США, Російської Федерації, України, Великої Британії.

Ще в 1992 році Президент України Л. Кравчук письмово повідомив Президента США Дж.Буша про готовність ліквідувати третій у світі український арсенал ядерної зброї та її носіїв; 5 грудня 1994 року глави держав України, США, РФ і Великої Британії Л. Кучма, Б. Клінтон, Б. Єльцин, і Д. Мейджор підписали в Будапешті Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

До цього рішення про демонтаж і передачу ядерної зброї Росії приєдналися Білорусь і Казахстан. Пізніше про підтримку меморандуму офіційно заявили ядерні держави Франція і Китай.

Політики і військові, українська та світова громадськість в цілому із задоволенням зустріли цю новину як реальний результат закінчення «холодної війни», забезпечення точного обліку і запобігання «розповзання» ядерної зброї. Українське політичне керівництво та громадськість були солідарні з тим, що навантаження на бюджет країни різко знизиться, а економіка отримає потужний фінансовий стимул до розвитку та підвищення добробуту народу. Крім того, очікувалося стрімке зростання міжнародного авторитету України та режим найбільшого сприяння на шляху до євроатлантичного співтовариства. На той момент альтернативні інтерпретації в публічному просторі не проглядалися. Однак політична реальність склалася інакше. Пострадянська економіка України стрімко деградувала, фінансова система була вражена небаченою

інфляцією. Поспішний демонтаж військово-технічної інфраструктури ракетно-ядерного комплексу істотних переваг країні не приніс.

Історія з роззброєнням почала забуватися. Але через 15 років, екс-президент України Л.Кучма на Міжнародній президентській конференції в Ізраїлі (2009) підняв тему Будапештського меморандуму, який, за його визначенням, виявився просто нічого не значущим, порожнім листком паперу. Потім він розповів про свою давню розмову в Парижі з Президентом ФР Франсуа Міттераном, який відверто відгукнувся про ціну обіцянок забезпечити Україні безпеку та непорушність кордонів, даних з боку Б.Клінтона, Д. Мейджора і Б.Єльцина при підготовці Будапештського меморандуму 1994 року. Досвідчений політик попереджав нового українського президента: «Юначе, вас обдурять» [15].

Л.Кучма згадував про це неодноразово, виправдовуючи свою недовіру до попередження тим, що не міг допустити такого цинізму в зовнішній політиці з боку великих держав.

Нові інтерпретації цієї теми замиготіли в промовах політиків і в пресі в 2014 році. Так вийшло, що 20-я річниця меморандуму збіглася з надзвичайним загостренням українсько-російських відносин.

Наприклад, в публікації О.Білоколосо тема міжнародних гарантій розглянута в історичній ретроспективі [1]. Він послався на погляди французького історика дипломатії Жана-Батіста Дюрозеля, висловлені в книзі «Історія дипломатії з 1919 р. до наших днів» про Пакт загальної відмови від війни 1928 року. Пакт Бріана-Келлога – це апогей дипломатії «пактоманії». На думку Ж.-Б. Дюрозеля, це була небезпечна ілюзія.

О. Білококос простежує приклади таких гарантій, і навіть від імені РБ ООН і НАТО у відношенні України. Підсумок його короткого огляду виявився невтішним. Він з'ясував, що в процесі активної міжнародної дискусії гарантії незастосування ядерної зброї проти неядерних держав отримали умовну назву «негативні», а гарантії допомоги в разі нападу – «позитивні». Але, незважаючи на певний прогрес – Резолюція РБ ООН №225 (1968), Резолюція РБ ООН №984 (1995), – державам, які не є членами «ядерного клубу», все ж не вдалося домогтися прийняття де-юре і де-факто конкретних гарантій, що зобов'язують, – ні «позитивних», ні навіть «негативних» у формі міжнародного багатостороннього документу (договору, конвенції, або інших заходів і програм).

З огляду на вищевказане, автор скептично поставився щодо реанімації цієї «небезпечної ілюзії» – нападу «пактоманії» тодішнього міністра закордонних справ П. Клімкіна, який оприлюднив в «Українській правді» 20.07.2014 р. незрозумілу ідею «перехресних гарантій безпеки». О. Білококос навпаки запропонував цілу програму конкретних, і, як йому здавалося, реальних заходів щодо зміц-

нення безпеки України, які були підхоплені низкою інших публікацій.

Наприклад, в боротьбі з ілюзіями «пактоманії» автор пропонував курс на силову політику стримування, не виключаючи створення високоточних крилатих ракет, що дістають 2500 км до Єкатеринбурга [1]. Того часу ця інтерпретація не сприймалася як щось більше, ніж право автора на свободу слова, але через кілька років вона стала політичною реальністю.

З іншого боку, деякі українські аналітики наполягали, що Будапештський меморандум – не порожній аркуш, а повноцінний міжнародний договір. Ретельний аналіз проведено в статті П. Жовніренка [5], який доводить, що згідно з нормами міжнародного права він не потребував ратифікації і є обов'язковим до виконання.

Безперспективний Нормандський формат пропонувалося замінити на Будапештський, тобто замість президента Франції і канцлера Німеччини посадити за стіл переговорів президента США і прем'єр-міністра Великобританії. Але як? Автор рекомендує: наполегливо пропонувати підписантам відтворити єдиний перспективний формат переговорів [5]. Такі пропозиції з боку українських політиків лунали неодноразово. Згоди на це з боку США, РФ і Великобританії не було.

Вважалося, що, виходячи з тексту Меморандуму, його умови не порушені. В офіційних заявах, наприклад, американських, зазначалося: «Хоча Меморандум не має юридично зобов'язуючої сили, ми серйозно ставимося до цих політичних зобов'язань» [14].

Серед французьких медійних інтерпретацій були досить радикальні, які надали відчутну підтримку лінії України на жорстку конфронтацію з РФ. Наприклад, науковий співробітник Французького інституту геополітики та Інституту Томаса Мора Ж.-С. Монгреньє переконував, що домовленості в Будапешті лягли в основу міжнародного права, а спроби їх дезавувувати – «гра в софістику» [7]. Його припущення щодо відлучення В.Путіна від «G8» підтвердилося. А ось щодо закінчення української кризи, реального бачення науковцю бракувало. Прозвучали дивні міркування про можливий опір агресору при «кричущій нерівності сил», де «архаїчні інстинкти» народу, що прокинулись, можуть серйозно впливати на результат протистояння. Через кілька років англійському журналісту газети «Економіст» вдалося на власні очі спостерігати пророцтва кабінетного стратега щодо можливостей «архаїчних інстинктів». У заголовку повідомлялося, що виробництво дронів в Україні збільшилося. На секретному полігоні на північ від Києва, – говориться надалі, – група добровольців (у тому числі жінки) вивчає засади збивання безпілотників. То був експеримент, «покликаний відродити імпровізаційний дух

перших тижнів війни. Цей загін, що складається з графічних дизайнерів, акторів, юристів та невролога, більше нагадує «Тяткину армію», ніж преторіанську гвардію» [13].

Серед рішучих прихильників активної протидії В.Путіну також був помітним відомий політолог і журналіст Олів'є Ведрін. В українських ЗМІ у президентську каденцію П.Порошенка він був категоричний і вимогливий щодо частини наступальної позиції, переконуючи, що російське лобі у Франції – це всього лише невеликі групи вкрай правих і вкрай лівих політичних сил [4]. Але, коли В.Зеленський почав діалог з Е.Макроном щодо відновлення переговорів у Нормандському форматі, О.Ведрін заговорив інакше: «Що ми спостерігаємо зараз? Повернення Росії в ПАРЄ, посилення російського лобі в Євросоюзі, спроби Трампа повернути РФ в «Велику сімку», проросійська риторика Макрона, Німеччина і «Північний потік-2», мережа кишенькових популістських партій у ЄС, які просувають ідею скасування санкцій... У Франції дуже сильне російське лобі в бізнесі. Багато французьких бізнесменів проти продовження санкцій. Ви в Україні повинні враховувати це лобі, як у Франції, так і в Німеччині» [8, с.74].

Знання таких особливостей авторів – важлива умова в дослідженні медійних інтерпретацій і дає досліднику підстави для критичного ставлення до інформації та мотивів, за якими інтерпретатор змінює свої оцінки радикальним чином

Після оновлення Мінських перемовин у 2020 році, голову української делегації експрезидента Л. Кучму змінив експрезидент Л. Кравчук, якій одразу заявив, що підписанти Будапештського меморандуму 1994 року отримали з України ядерну зброю та інші компоненти вартістю 300 млрд. доларів, а тому повинні реально допомагати Україні в вирішенні питань Донбасу і Криму.

Проте тема Будапештського формату турбує українців не тільки і не стільки у зв'язку з Нормандським форматом, але й з інших боків. З'явилися нові публікації з питаннями, чи дійсно Україні необхідно було підписати Меморандум через тиск ззовні і загрози міжнародної ізоляції? Ці та інші питання знов придбали громадське звучання після виходу в 2015 році книги колишнього міністра екології Ю. Костенка «Історія ядерного роззброєння» та його публічних виступів.

Серед питань були такі, що мали відповіді у різних інтерпретаціях, але були й такі, що не мали ніяких зрозумілих пояснень. Чому, наприклад, цього не зробили Індія, Пакистан, КНДР і Ізраїль? Чому процес демонтажу ядерних сил проводився так поспішно? Передача в Росію першої, підкреслимо – тільки першої партії ядерних зарядів і носіїв, планувалась на 7 років. Тоді чому замість цього все вивезли за півтора року? Адже вартість ядерних

зарядів, ракет, шахт, ракетноносців і всієї інфраструктури обслуговування була гігантською (за деякими оцінками тільки збагачений уран і плутоній-більш 100 млрд. доларів). Новенькі ТУ-160 («Білий лебідь»), вартістю кожен 250 млн. доларів, мали всього від 100 до 460 годин нальоту, однак були розпиляні [16].

Для автора книги і його прихильників відповіді зрозумілі. Вони вважали за необхідне вимагати суду для всіх, хто просував цю угоду на шкоду країні.

Ця тема не пройшла непомітною. Вона приведена в систему з солідною базою фактичних матеріалів. Тому це питання залишилось в дебатах про політичну спадщину та в проектах українського вибору, особливо після того, як книга була знов перевидана у 2024 році [6]. З наступними численними презентаціями та відгуками в інтернет-мережах і ЗМІ.

Водночас, інтерпретації з цих питань не змогли вчасно зайняти помітне місце в інформаційному полі, бо були зрушені новими подіями політичного життя. До того ж, на презентаціях та інтерв'ю автор стверджує, що американські партнери ще у 1992 році запропонували Л.Кравчуку допомогу в утилізації ядерних зарядів в обмін на фінансову допомогу і членство в НАТО, оскільки інших реальних гарантій безпеки в світі не існує. Л.Кравчук не став обговорювати цю тему. Автор вважає це непростимою помилкою. На наш погляд, було б помилкою повірити в ці обіцянки. За тридцять з гаком років євроатлантичний курс України не дав жодних істотних преференцій, навіть ПДЧ (План дій для членства) в НАТО.

У 2016 році аналітична компанія «Українська призма» оприлюднила підсумки опитування 50 експертів-політологів, дипломатів, міжнародників про досягнення та невдачі зовнішньої політики країни за 25 років незалежності Найбільшим провалом було визначено підписання Будапештського меморандуму 1994 р. [12].

Жарке літо 2021 року ще більше підіграла у кінці липня дискусія політиків і експертів про чергову заяву з президентського оточення від глави парламентської депутатської фракції «Слуга народу» Д.Арахамії. У його дещо екстравагантної інтерпретації знову спливла тема Будапештського меморандуму, який, на його думку, не потрібно було б підписувати у такій редакції. Зберігши ядерну зброю можна було не лише гарантувати безпеку країни, але і «шантажувати» інші держави, щоб давали гроші на підтримку ядерного потенціалу в штатному стані [9].

Президент В. Зеленський висловлював своє ставлення більш дипломатично, вважаючи неправильним прагнути повернути ядерний статус. Але відмову від ядерної зброї вважав великою помилкою і навіть зрадою України [12].

Цими інтерпретаціями, які викликали бурну реакцію не тільки в українській, але й міжнарод-

ній пресі, був досягнутий несподіваний результат. Уперше в історії країни виникла майже повна єдність усіх політичних сил від правого до лівого флангів на платформі критики президентського курсу, як на міжнародній арені, так і у внутрішній політиці країни [10]. У відгуках і коментарях в українській пресі були жорсткі і уїдливі висловлювання, наприклад: «...заява не отримала схвалення. Користувачі нагадали нардепу про досвід Північної Кореї та Ірану і назвали заяву «вологими фантазіями» і «бесідою ядерних імпотентів» [10].

З початком військового протистояння з РФ у 2022 році ця тема знову з'явилася в українському інформаційному просторі з новою ідеологічною перспективою. Висловлена як припущення в попередньому десятилітті, в умовах війни вона формулювалася як практичне завдання відтворення власного ракетного озброєння середньої дальності для обстрілу об'єктів в Росії на відстані від 300 до 2–3 тис. км.

Цього разу ракетна програма України в 2022–2026 рр. «вибухнула» виробництвом цілої серії власних крилатих і балістичних ракет: «Фламінго», «Нептун», «Барс», FP-7, FP-9, і величезної кількості різних моделей дронів [2]

Прогрес настільки значний, що аналітики вже взялися обчислювати варіанти ракетних ударів по т.зв. «Ямальському хресту» (траси газопроводів на півострові Ямал) з метою різкого зниження експортних можливостей РФ для отримання коштів на війну з Україною [3]. Неважко припустити, що подальша ескалація цієї війни може отримати дієвий стимул до продовження. Успіхи в цьому напрямку викликають хворобливу захопленість аналітиків, але не повинні обманювати політиків.

І ось тут є сенс «зупинитися – озирнутися», згадати мотиви того покоління політиків, які здійснили ядерне роззброєння.

Перший президент України Леонід Кравчук визнавав: «Суть меморандуму абсолютно правильна. Сказано, що держави будуть гарантувати Україні суверенітет, територіальну цілісність і незалежність, і будуть захищати від можливого нападу. Але як? Цього власне і немає»[9]. Тим, хто шкодує про втрату ядерного щита, опоненти нагадують, що принципово без'ядерний статус країни був визначений і урочисто проголошений ще у Декларації про державний суверенітет України, прийнятої 16 липня 1990 року.

Дискурс, сформований у 1992–1994 рр., утримується в інформаційному просторі як чинний фактор четверте десятиліття. Всі Президенти країни надавали свої оцінки з цього приводу, але єдність відсутня.

Оцінки цього дискурсу з самого початку були суперечливими. Сам факт ядерного роззброєння України став подією величезного політичного та історичного масштабу. Його наслідки та уроки оціню-

ються неоднозначно. Але як об'єкт дослідження він завжди буде цікавим.

Висновки. Новий світовий порядок у XXI столітті в зіткненні з глобалізмом породжує безліч турбулентних процесів. Деякі процеси набувають стійкості та довготривалого впливу на політичну реальність та її інтерпретації.

Дослідження «інформаційного реверсу» на прикладі виділеного дискурсу дозволяє висвітлити його еволюцію, оновлення його ідеологічного змісту в моменти повернення в інформаційне поле, де явно проявляються різні модифікації ментальних моделей соціально-активних акторів. Навіть президенти країни не мають консолідованої позиції з цієї проблеми.

З плином часу після низки реверсних циклів в інтерпретаціях політичної реальності почали займати помітне місце все більш радикальні оцінки цієї події навіть до її діалектичного перетворення на свою протилежність. З'явившись як подія планетарного масштабу щодо скорочення одного з найбільших ядерних арсеналів, через кілька ступенів «інформаційного реверсу» відбулося повернення дискусії з «новим баченням» і реальними діями щодо переозброєння України засобами сучасної війни.

Можливості активного політичного впливу цієї «новій редакції», найімовірніше, будуть вичерпані тільки з встановленням миру в Україні, перейшовши як науковий факт в академічну сферу.

Як ми зазначили вище, на базовій дискурсивній платформі можна відокремити різні дискурси та глибоко дослідити їхній зміст, або сформувати різні пакети дискурсів і проводити пакетні емпіричні дослідження інтерпретацій політичної реальності, які дадуть результати для нової якості аналізу і теоретичних узагальнень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. О. Білокологос. Деякі роздуми про Будапештський меморандум та міжнародні гарантії безпеки України; Дзеркало тижня. 28.11–05.12.2014. URL: <https://zn.ua/ukr/international/deyaki-rozdumi-pro-budapeshtskiy-memorandum-ta-mizhnarodni-garantiyi-bezpeki-ukrayini-.html> (дата звернення: 12.10.2023.).

2. Главред-Інфо, 4 верес. 2025; 800 кг вибухівки дістануть до Москви: ЗМІ про нову українську балістику; – <https://glavred.info/ukraine/800-kg-vzryvchatki-dostanut-do-moskvy-smi-o-novoy-ukrainskoj-ballistike-10695269.html>

3. Главред-Інфо, 4 верес. 2025; Україна може підірвати «ямальський хрест»: прогноз далекобійних ударів по РФ; <https://glavred.info/ukraine/ukraina-mozhet-vzorvat-yamalskiy-krest-prognoz-dalnoboynyh-udarov-po-rf-10695251.html>

4. Електронні вісті. URL: <http://elvisti.com/news/2016/6/15/v-kieveprezentovaliissledovanie-auditv-neshney-politiki-ukraina-franciya> (дата звернення: 12.10.2023.).

5. П. Жовниренко. Апологія Будапештського меморандуму. День. 30.07.2019.

6. Ю. Костенко. Історія ядерного роззброєння України. Київ, Ярославів Вал, 2024; 464 с. - <https://yar-val.com.ua/yurii-kostenko.-istoriia-yadernoho-rozbroiennia-ukrainy/>

7. Ж.- С. Монгреньє. Мир – річ значно тендітніша, ніж здається. URL: <https://texty.org.ua/fragments/52264/> (дата звернення: 12.10.2023.).

8. Р. І. Серов. Медіа-інтерпретації українсько-французького політичного діалогу (2014.–2020.). Політикус. Вип. 3. Одеса, 2020. с. 73.

9. ТСН.28.08.2021; Топ-5 міфів, у які вірять українці: від збереження ядерної зброї... <https://tsn.ua/ru/exclusive/top-5-mifov-v-kotorye-veryat-ukraincy-ot-sohraneniya-yadernogo-oruzhiya-kto-vzaimoponimaniya-s-rossiye-1854979.-html>

10. Telegraf. 29.07.2021; «Закроют как Северную Корею» – <https://telegraf.com.ua/ukraina/politika/5673260-zakroyut-kak-severnuyu-koreyu-v-seti-raskritikovali-zayavlenie-arahamii-pro-budapeshtskiy-memorandum.html>

11. Українська Правда.01. лют.2021. Зеленський: Якби Україна мала ядерну зброю, вторгнення Росії не було б; <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2021/02/01/7281898/>.

12. Українська призма. Незалежність і дипломатія: чого досягнула Україна у світі? Топ-5 найбільших здобутків та найгучніших невдач України за 25 років незалежності. Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження / Фонд ім. Ф. Еберта. Київ : 2020. 390 с.

13. The Economist. Ukraine is scaling up interceptor drones.-26/02/2026, <https://www.economist.com/europe/2026/02/26/ukraine-is-scaling-up-interceptor-drones>. (дата звернення:27.02.2026.).

14. .Media Statement by the U.S. Embassy in Minsk. 12.04.13 https://web.archive.org/web/20140419030507/http://minsk.usembassy.gov/budapest_memorandum.html (дата звернення:26.02.2026.)

15. V. Popkov, R. Serov. Ukrainian-French Discourse: Peculiarities of Political Reality Interpretations. Evropský politický a právní diskurz. 2021. Svazek 8, 1. vydání. S. 178–189; https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2021/2021-8-1/eppd_2021_8_1.pdf

16. Ukrainian Military Pages. 05.12.2016. (оновлено 27.01.2019.). URL:<https://www.ukrmilitary.com/2016/12/strategic-nuclear-forces-of-ukraine.html> (дата звернення: 09.04.2019.).

REFERENCES:

1. Bielokolos, O. (2014). Deiaki rozdumi pro Buda-peshtskiy memorandum ta mizhnarodni harantii bezpeky Ukrainy [Some reflections on the Budapest Memorandum and international security guarantees of Ukraine]. Dzerkalo tyzhnia, 28.11–05.12.2014. URL: <https://zn.ua/ukr/international/deyaki-rozdumi-pro-budapeshtskiy-memorandum-ta-mizhnarodni-garantiyi-bezpeki-ukrayini-.html> (accessed: 12.10.2023). [in Ukrainian].

2. Hlaved-Info (2025). 800 kh vybukhovoi rechovyny distanut do Moskvy: ZMI pro novu ukrainsku balistyku [800 kg of explosives will reach Moscow: media on the

- new Ukrainian ballistic missile]. 4 September 2025. URL: <https://glavred.info/ukraine/800-kg-vzryvchatki-dostanut-do-moskvy-smi-o-novoy-ukrainskoy-ballistike-10695269.html> (accessed: 26.02.2026). [in Ukrainian].
3. Hlavred-Info (2025). Ukraina mozhe pidirvaty «yamalskyi khrest»: prohnoz dalekobiinykh udariv po RF [Ukraine may destroy the «Yamal cross»: forecast of long-range strikes against the Russian Federation]. 4 September 2025. URL: <https://glavred.info/ukraine/ukraina-mozhet-vzorvat-yamalskiy-krest-prognoz-dalnoboynykh-udarov-po-rf-10695251.html> (accessed: 26.02.2026). [in Ukrainian].
4. Elektronni visti (2016). V Kyievi prezentovano doslidzhennia «Audyt zovnishnoi polityky Ukraina–Frantsiia» [In Kyiv the study “Audit of Ukraine–France Foreign Policy” was presented]. URL: <http://elvisti.com/news/2016/6/15/v-kieveprezentovaliissledovanie-audit-vneshney-politiki-ukraina-franciya> (accessed: 12.10.2023). [in Ukrainian].
5. Zhovnirenko, P. (2019). Apolohiia Budapeshtskoho memorandumu [Apologia of the Budapest Memorandum]. Den, 30.07.2019. [in Ukrainian].
6. Kostenko, Yu. (2024). Istoriia yadernoho rozzbroiennia Ukrainy [History of Ukraine’s Nuclear Disarmament]. Kyiv: Yaroslaviv Val, 464 p. URL: <https://yar-val.com.ua/yurii-kostenko.-istoriia-yadernoho-rozzbroiennia-ukrainy/> [in Ukrainian].
7. Mongrenier, J.-S. Myr – rich znachno tenditnisha, nizm zdaietsia [Peace is much more fragile than it seems]. URL: <https://texty.org.ua/fragments/52264/> (accessed: 12.10.2023). [in Ukrainian].
8. Serov, R. I. (2020). Media-interpretatsii ukrainsko-frantsuzkoho politychnoho dialohu (2014–2020) [Media interpretations of the Ukrainian–French political dialogue (2014–2020)]. Politykus, Issue 3. Odesa, p. 73. [in Ukrainian].
9. TSN (2021). Top-5 mifiv, u yaki viriat ukraintsi: vid zberezhenia yadernoi zbroi... [Top 5 myths Ukrainians believe in: from retaining nuclear weapons...]. 28.08.2021. URL: <https://tsn.ua/ru/exclusive/top-5-mifov-v-kotorye-veryat-ukraincy-ot-sohraneniya-yadernogo-oruzhiya-kto-vzaimoponimaniya-s-rossiye-1854979.html> (accessed: 09.04.2019). [in Ukrainian].
10. Telegraf (2021). «Zakryiut yak Pivnichnu Koreiu» [«They will close it like North Korea»]. 29.07.2021. URL: <https://telegraf.com.ua/ukraina/politika/5673260-zakroyut-kak-severnuyu-koreyu-v-seti-raskritikovali-zayavlenie-arahamii-pro-budapeshtskiy-memorandum.html> (accessed: 26.02.2026). [in Ukrainian].
11. Ukrainska Pravda (2021). Zelenskyi: Yakby Ukraina mala yadernu zbroiu, vtorhnennia Rosii ne bulo b [Zelensky: If Ukraine had nuclear weapons, Russia’s invasion would not have happened]. 01.02.2021. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2021/02/01/7281898/> (accessed: 26.02.2026). [in Ukrainian].
12. Ukrainska pryzma (2020). Nezalezhnist i dyplomatiia: choho dosiahnula Ukraina u sviti? Top-5 naibilshykh zdobutkiv ta naihuchnishykh nevdach Ukrainy za 25 rokiv nezalezhnosti. Zovnishnia polityka 2019. Analychne doslidzhennia [Independence and diplomacy: what has Ukraine achieved in the world? Top 5 achievements and most significant failures in 25 years of independence. Foreign Policy 2019. Analytical study]. Fond im. F. Eberta. Kyiv, 390 p. [in Ukrainian].
13. The Economist. Ukraine is scaling up interceptor drones.- 26/02/2026, <https://www.economist.com/europe/2026/02/26/ukraine-is-scaling-up-interceptor-drones>. (дата звернення: 27.02.2026.).
14. Media Statement by the U.S. Embassy in Minsk (2013). 12.04.2013. URL: https://web.archive.org/web/20140419030507/http://minsk.usembassy.gov/budapest_memorandum.html (accessed: 26.02.2026). [in English].
15. Popkov, V., Serov, R. (2021). Ukrainian-French Discourse: Peculiarities of Political Reality Interpretations. Evropsky politicky a pravni diskurz, Vol. 8, Issue 1, pp. 178–189. URL: https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2021/2021-8-1/eppd_2021_8_1.pdf
16. Ukrainian Military Pages (2016). Strategic Nuclear Forces of Ukraine. 05.12.2016 (updated 27.01.2019). URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/12/05/strategic-nuclear-forces-of-ukraine.html> (accessed: 09.04.2019).

“Information Reverse” of political reality interpretations in the Ukrainian-French discourse

Serov Roman Ihorovych

Postgraduate Student at the Department
of Political Science
Odesa I. I. Mechnikov National University
Frantsuzkyi Blvd, 24/26, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9146-1264

The article is devoted to an empirical study of the phenomenon of the «information reverse» as the recurrent emergence and reinterpretation of political reality interpretations. Based on a diachronic discourse analysis, the evolution of media and political narratives accompanying key events in bilateral relations is examined, particularly issues of Ukraine's Euro-Atlantic integration, security guarantees, and strategic partnership within the Ukrainian–French discourse.

The central case study focuses on the discourse surrounding the 1994 Budapest Memorandum, which over several decades has undergone numerous interpretative transformations and acquired renewed socio-political significance. The author traces how changes in historical context, the positions of political actors, and media interpreters shaped new meanings that at times generated greater resonance than the original events themselves.

The article analyzes the views of Ukrainian and French politicians, analysts, and journalists, as well as the impact of their assessments on public debate. Special attention is paid to the methodological aspects of applying the concepts of «discourse» and «discourse analysis» as research categories.

The examination of the topic through the approaches of diachronic political discourse analysis demonstrates that the «information reverse» repeatedly modifies mental models, that is, the ideological content of political narratives within different social strata, up to their dialectical transformation. The study employs the toolkit of both primary and auxiliary methods of the humanities, including comparative-historical, structural-functional, systemic, phenomenological approaches, etc.

The article concludes that the discourse on Ukraine's nuclear disarmament has exerted a long-term influence on contemporary political interpretations and outlines the prospects of its gradual transition from the current information field to the academic domain.

Key words: Ukraine, the Budapest Memorandum, interpretations, nuclear disarmament, political reality, Ukrainian-French relations, information reversal, discourse-analysis.

Дата першого надходження статті до видання: 07.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026